

Dosarul nr. 2ra-1513/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău sediul Centru (jud. L. Lavric)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. V. Sîrbu, V. Buhnaci, D. Dulghieru)

ÎNCHEIERE

3 noiembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Dumitru Mardari

Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursurilor declarate de Iurie Andoni, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu și Ministerul Justiției al Republicii Moldova

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Iurie Andoni, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a procesului penal și repararea prejudiciului moral

împotriva deciziei din 2 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, admis apelul declarat de Iurie Andoni, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu și modificată hotărârea din 19 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru în partea cuantumului prejudiciului moral

constată:

La 30 octombrie 2018, Iurie Andoni, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a procesului penal și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii a invocat că la 27 decembrie 2002, în privința lui a fost pornită urmărirea penală, iar procesul penal nu este finalizat până în prezent.

Având în vedere prevederile art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, a considerat că dreptul lui la examinarea cauzei penale într-un termen rezonabil a fost încălcat prin durata excesivă a procesului de peste 15 ani.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, art. 5-7, 83, 85, 90, 94, 123, 166, 167 CPC, art. 8, 11, 14, 1398, 1399, 1422, 1423 Cod civil, Legii

nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

A solicitat admiterea acțiunii, constatarea încălcării dreptului lui la examinarea în termen rezonabil a procesului penal pornit la 27 decembrie 2002, dosar nr. XXXXX, încasarea din bugetul de stat în beneficiul lui a prejudiciului moral în sumă de 30 000 de euro și a cheltuielilor de judecată.

Prin încheierea protocolară din 11 martie 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, a fost atrasă în proces Procuratura Generală a Republicii Moldova în calitate de intervenient accesoriu.

Prin hotărârea sin 19 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, a fost admisă acțiunea parțial.

A fost constatată încălcarea dreptului lui Iurie Andoni la examinarea în termen rezonabil a procesului penal pornit la 27 decembrie 2002, dosarul nr. XXXXX.

A fost încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Republicii Moldova, în beneficiul lui Iurie Andoni prejudiciul moral în mărime de 50 000 de lei, cauzat prin încălcarea dreptului la examinarea în termen rezonabil a procesului penal pornit la 27 decembrie 2002, dosarul nr. XXXXX.

În rest, a fost respins capătul de cerere cu privire la repararea prejudiciului moral, ca neîntemeiat.

În susținerea soluției emise, prima instanță, cu referire la prevederile art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, reieșind din raportul motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil la efectuarea urmăririi penale pe cauza penală nr. XXXXX, a stabilit durata excesivă a procesului penal de circa 15 ani și a constatat încălcarea dreptului reclamantului la examinarea cauzei în termen rezonabil.

Astfel, luând în considerare importanța procedurii pentru reclamant, care nici la momentul examinării prezentei cauzei nu a fost finalizată, stresul, frustrare și incertitudine suportată ca rezultat al reluării în repetate rânduri a urmăririi penale, prima instanță a reținut că urmează a fi încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Iurie Andoni prejudiciu moral în mărime de 50 000 de lei, ca fiind o mărime echitabilă, în rest, capătul de cerere privind repararea prejudiciului moral urmează a fi respins.

Prin decizia din 2 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, admis apelul declarat de Iurie Andoni, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu și modificată hotărârea din 19 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru în partea cuantumului prejudiciului moral prin majorarea acestuia de la 50 000 de lei până la 100 000 de lei.

În rest, a fost menținută hotărârea primei instanțe.

În consolidarea soluției adoptate, instanța de apel a ajuns la concluzia de a modifica hotărârea primei instanțe în partea prejudiciului moral, cu majorarea sumei de la 50 000 de lei până la 100 000 de lei, ținându-se cont atât de practica națională, cât și a Curții de la Strasbourg în materia despăgubirii daunelor morale cauzate în

cauze și condiții similare și luându-se în considerație astfel durata enormă a procedurilor judiciare de peste 15 ani, care s-au manifestat implicit prin îngrădirea unui set de drepturi fundamentale ale lui Iurie Andoni și care drept rezultat a generat daune de ordin moral reparabil în echivalent bănesc în mărimea subliniată supra.

La 4 iunie 2021, Iurie Andoni, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu a declarat recurs împotriva deciziei din 2 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea parțială a deciziei instanței de apel în partea cuantumului prejudiciului moral, modificând-o cu încasarea de la bugetul de stat în beneficiul lui a prejudiciului moral în sumă de 10 000 de euro și a cheltuielilor de judecată ce vor ține de examinarea cauzei în instanța de recurs.

În susținerea recursului a invocat că decizia recurată în partea cuantumului prejudiciului moral este neîntemeiată, urmând a fi casată în partea dată, deoarece instanța de apel, la judecarea cauzei, a interpretat și aplicat greșit normele de drept material și nu s-a expus motivat la toate circumstanțele de fapt și de drept a litigiului.

Instanțele de judecată ierarhic inferioare partial au emis hotărâri nemotivate, ce contravine prevederilor art. 239-241 CPC.

La stabilirea cuantumului prejudiciului moral instanța de apel urma sa se conducă de practica CtEDO și recomandarea nr. 6 a Curții Supreme de Justiție.

A considerat ca neechitabilă și necorespunzătoare atât scopului legii, cât și intereselor lui, acordarea unei despăgubiri morale în mărime de 100 000 de lei.

La 13 septembrie 2021, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei din 2 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii ca neîntemeiată.

În motivarea recursului a menționat că decizia instanței de apel privind interpretarea dreptului material care reglementează aprecierea probelor este eronată și neîntemeiată, iar încasarea prejudiciului moral este inexplicabilă.

A precizat că reieșind din conținutul raportului motivat nr. 44-122d/19-1949 prezentat de către Procuratura mun. Chișinău, examinarea de lungă durată a procesului penal s-a datorat complexității cauzei, conexarea mai multor dosare, exercitarea căilor de atac etc.

La fel, din raportul motivat nr. 44-122d/19-1949 al Procuraturii mun. Chișinău, se reține că Iurie Andoni a fost pus sub învinuire pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (3) lit. b) Cod penal, la data de 10 februarie 2009.

Așadar, aprecierea de către instanța de apel a faptului încălcării termenului rezonabil la efectuarea urmăririi penale de circa 15 ani este nejustificată și ilegală.

A considerat că termenul rezonabil s-a sfârșit la 18 iulie 2017 când Iurie Andoni a fost scos de sub urmărire penală prin ordonanța procurorului mun. Chișinău, iar procesul penal a fost clasat, or acest fapt presupune examinarea fondului acuzației (neluând în calcul exercitarea căilor de atac).

Prin urmare, termenul de înaintare a unei asemenea pretenții către stat a expirat, reieșind din prevederile art. 3 alin. (2) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011.

Instanța de apel a admis încasarea unui prejudiciu de-a dreptul exorbitant, or pe durata procedurilor sumele acordate cu titlu de prejudiciu moral sunt mai mici comparativ cu cazurile de neexecutare a hotărârii judecătorești sau atragerii ilegale la răspundere penală - aflarea persoanei în arest.

La 13 septembrie 2021, în adresa Ministerului Justiției al Republicii Moldova a fost expediată copia cererii de recurs depusă de Iurie Andoni, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f. d. 11 vol. II), fiind recepționată la 17 septembrie 2019, ceea ce se atestă prin avizul de recepție anexat la actele cauzei (f. d. 21 vol. II).

La 17 septembrie 2021, în adresa lui Iurie Andoni și Procuraturii Generale a Republicii Moldova a fost expediată copia cererii de recurs depusă de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f. d. 20 vol. II), fiind recepționată la 22 septembrie 2021, ceea ce se atestă prin avizele de recepție anexate la actele cauzei (f. d. 22, 23 vol. II).

La 12 octombrie 2021, Procuratura Generală a Republicii Moldova a depus referință la recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, solicitând admiterea recursului.

Până la data stabilită pentru examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursurilor, în adresa Curții Supreme de Justiție, alte referințe nu au parvenit.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa părților la 28 iulie 2021, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire (f. d. 213 vol. I), însă careva date care ar confirma recepționarea acesteia de către recurenți la materialele dosarului lipsesc.

Astfel, se constată că recurenții s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursurile la 4 iunie 2021 și respectiv, la 13 august 2021 în termenul legal.

Examinând temeiurile recursurilor declarate de Iurie Andoni, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu și Ministerul Justiției al Republicii Moldova completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile drept inadmisibile din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de Iurie Andoni, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu și Ministerul Justiției al Republicii Moldova, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Astfel, argumentele invocate în recursurile declarate se referă la dezacordul recurenților cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Distinct de aceste constatări, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII CPC, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) CPC, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 CPC, însă, din recursurile declarate nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr. 26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că recursurile declarate de Iurie Andoni, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu și Ministerul Justiției al Republicii Moldova urmează a fi considerate ca inadmisibile.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de Iurie Andoni, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu și Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Dumitru Mardari

Mariana Pitic